

Oikeusministeriö

LAUSUNTO

"Oikeudenhoidon uudistamisohjelmasta vuosille 2013 - 2025"

VASTUSTAMME ESITYKSIÄ LAUTAMIESTEN KÄYTÖN VÄHENTÄMISEKSI TUOMIOISTUINKOKOONPANOISSA.

Toteamme, että virkamiestyöryhmän "Oikeudenhoidon uudistamisohjelman vuosille 2013 - 2025", lautamiehiin kohdistuvat supistukset ovat jo summina ja henkilömäärän vähennyksinä tekstissä, kun sen sijaan muista asioista aiotaan vielä keskustella. Edellä **mainittu kertoo, että kun saman ammattikunnan edustajat muodostavat työryhmiä, ei kehitys pääse etenemään kun taustalla on koko ajan oman ammattikunnan työ ja ansiotulojen turvaaminen koko sektorille.** Näin ei menetellä teollisuudessa!

Maallikkotuomareihin kohdistuneet vähennykset ovat demokratian ja oikeusvaltion kannalta olleet niin huomattavia, ettei voida pitää hyväksyttävänä, että lopputulos taas eduskunnassa muodostuu vain tämän virkamiesesityksen mukaiseksi. **Sielläkin kaikki toiminta halutaan saman koulukunnan käsiin.**

Virkamiestyöryhmän kokoonpanoon ei ole otettu maallikkotuomareita mukaan, vaikka sitä on vahvistettu kuitenkin muilla oikeustoimijoilla, jotka eivät ole virkamiehiä.

Oikeuden saannin kustannusrakenne on muutenkin vinoutunut kansalaisten ulottumattomiin jo aiemmin hyväksytyjen virkamiesesitysten ja muutosten johdosta. Tästä oli Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen selvitys muun muassa Helsingin Sanomissa.

Siksi esitämme muutosta joka välittömästi vaikuttaa saataviin säästöihin ilman lakimuutoksia. Oikeusapu- ja pääkäsittelyn avustajapalkkiot tulee perustua todelliseen työmäärään ja käytettyyn aikaan, jota **vain voi laskuttaa.** Tästä seuraa se, että säästöjä voidaan saavuttaa maksetusta 38,6 miljoonan euron summasta **noin 2 - 5 miljoonaa/vuosi.** Nyt laskutus perustuu ns. nimikkeisiin ja minimi ylityksiin ja huonoon valvontaan. **Lautamieskulut ovat nykyään kokonaisuutena noin kaksi miljoonaa ilman supistuksia**

Perustelut tuomioistuin painotuksen muuttamiseksi

Nuorten ja ensikertalaisten juttuja tulee istua vain Lautamieskokoonpanossa **ja nuorten kohdalla tätä tulee soveltaa poikkeuksetta.**

Käräjäoikeuksien tuomitsemistoiminnan painottuminen kirjalliseen menettelyyn ja yhden tuomarin istuntoihin **on ristiriidassa** sen kanssa, että **päätöksen tekoa ja lopputulosta** on vanhastaan pidetty **varmempana**, kun se **on tapahtunut kollegiaalisesti.** Lautamiesjärjestelmä on tällöin verrattomasti halvempi vaihtoehto **kuin usean virkatuomarin kokoonpano.**

Kun ratkaisijoita on useita, **vähenee mahdollisuus omavaltaisuuteen**, jota voi esiintyä henkilön persoonallisuudesta riippuen **yhden henkilön tai saman koulukunnan ratkaisuisissa.**

Käräjäoikeuden tuomioissa **ei kysymys pääasiassa ole pykälänikkaroinnista, vaan sellaisen kohtuullisen ratkaisun löytämisestä, johon osapuolet tyytyvät ja josta ei valiteta.**

Ratkaisun laillisuuden valvominen on tietenkin ennen kaikkea virkatuomarin vastuulla, mutta harkintakysymyksissä maallikoiden panoksen hyödyntäminen on järkevää. Esimerkiksi englantilaisessa Rauhantuomarijärjestelmässä maallikot tuomitsevat, mutta **apuna heillä** on oikeusoppinut neuvonantaja.

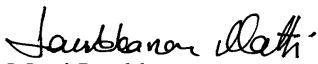
Ratkaisut muodostuvat tällöin kompromisseiksi, jotka suurella todennäköisyydellä vastaavat paremmin **yleistä oikeustajua** kuin yhden henkilön tekemät tuomiopäätökset. Tiedeyhteisökin on tästä samaa mieltä.

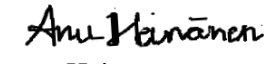
Maallikoilla voi usein myös olla käytännön **kokemusta sellaisilta elämän aloilta**, joista ei ole omaa kokemusta ammattiaan harjoittavalla virkatuomarilla.

Maallikoiden käyttämistä ratkaisukokoonpanossa puoltaa **pitkä perinne**, sekä pyrkimys tuomioiden **kohtuullisuuteen ja hyväksyttävyyteen**, sekä **kustannussyyt.**

Lautamiesjärjestelmä ei ole koskaan ollut, eikä saa tulevaisuudessakaan olla virkatuomarijärjestelmän kilpailija sen kummemmin ammatillisen osaamisen kuin rahoituksen osalta.

Helsingissä 14. kesäkuuta 2013
Suomen Maallikkotuomarit ry

Matti Laukkanen
puheenjohtaja
herastuomari

Anu Heinänen
järjestösihteeri
lautamies